

 21. 10. 2025

O VÝUCE POEZIE

*Seminář o realitě
školské výuky*

Východiska a inspirace výzkumu
Současné přístupy k popisu výuky poezie

Václav Jindráček

*Jak
se učí
poezie*

**Výzkum literární výchovy
v české škole**

Karel Jaromír Erben, Kytice — interpretace
a charakteristické znaky
(pracovní list pro žáky 2. ročníku střední odborné školy)

1. Kolik básní je obsaženo ve sbírce Kytice?
2. Vyber si jednu báseň a napiš její název.
3. Vyjmenuj hlavní postavy.
4. Jaký vztah je popisován mezi postavami?
5. Najdi 3 lyrické prvky v básni.
6. Najdi epický prvek v básni.
7. Jaký rým se v básni objevuje?
8. Uveď 2 příklady personifikace.
9. Uveď 2 příklady metafor.
10. Uveď 3 příklady archaických slov.
11. Který slohový útvar báseň připomíná?
12. Kdo je hlavní postavou ve většině básní?
(úlohy vytvořené toutéž učitelkou)¹²

[Edice](#) / Studia poetica (7)

Poezie jako jeden z nejstarších lidských projevů a základních způsobů slovesného vyjádření byla vždy cenným východiskem pro teoretické uvažování. Edice Studia poetica přináší významné překladové i české texty, které poezii zkoumají nejen v rámci... [Více o edici.](#)

podle data ▼

podle titulu ▲

podle autora ▲

Transnacionální poetika
[Ramazani, Jahan](#)

Lyrická poezie
[Blasingová, Mutlu Konuk](#)

Dotek poezie
[Waters, William](#)

Lyrická gesta
[Rabaté, Dominique](#)

JONATHAN CULLER

Publikace, která završila jednu podstatnou část dlouholeté vědecké a pedagogické práce amerického literárního teoretika, nepřistoupila k vymezení lyriky z hlediska tradičních kategorií, jako jsou lyrický subjekt nebo básnický mluvčí, ale zaměřila se na témata, která podněcují k otázkám, co je na lyrice nejpůsobivější a čím vším se lyrické básně odlišují od jiných řečových aktů..

JONATHAN CULLER

Proto mu také častokrát nejde o nic jiného než o příležitost, jak se do veršů co nejpozorněji začíst a zcela se oddat všemu, co z nich činí přítomnou řečovou událost. Někdy se soustředí na lyrické oslovení, hyperboly a lyrický prézens, jindy zase na rytmus, souzvučnost rýmů, asonance či aliterace. Nikdy však nezapomene zdůraznit, že se jedná o jevy, které lyrice propůjčují rituální povahu a které čtenáře vybízejí, aby si básně skutečně vychutnali, vrátili se k nim a připomínali si je.

Ó divý větře, podjeseně dechu,
jenž nezřen mrtvé listy ženeš v dál,
jak duchů vír před čarodějem v spěchu...

(Percy Bysshe Shelley, Óda na západní vítr)

Vy, jenž dalekosáhlým během svým,
co ramenem tajemným zemi objímáte,
vy hvězdy rozplynulé, stíny modra nebe...

(Karel Hynek Mácha, Máj)

“zdá se, že básně jsou ochotny obracet se raději na cokoli (vítr, vesmír, nebe, svou duši) než na skutečné publikum ... básník se tváří jako někdo, kdo může oslovit neživou věc a komu se od ní může dostat odpovědi”

Jonathan CULLER

“Básnická výstřednost se pojí s figurami, jako jsou apostrofa, personifikace, hyperbola (prosopopeia, kdy jsou neživé věci obdařeny schopností mluvit).”

Jonathan CULLER

“Balady jsou vyprávění, avšak lyricky je rámcuje vysoce rytmizovaná baladická strofa a mnohdy také refrén nebo jiné formy opakování, které narativ přerušují a uvádějí nás do přítomnosti básnické artikulace. K rituálnímu účinku přispívá také časté užití přítomného gramatického času ...”

Jonathan CULLER

“Na dřeň a holé formule obnažená povaha baladických vyprávění, mnohdy s repetitivními a symetrickými dialogy, staví na odiv, že jde o poezii, jež vyzývá k opakování či přímo ke zpěvu.”

Jonathan CULLER